

AKBANK İKRAMİYELERİ

Yarım milyon LIRA

EV

PARA

İRATLI

APARTMAN

HER 150 LİRAYA BİR KUR'A NUMARASI

HESABINIZDA HER ZAMAN İÇİN EN AZ 150 LİRA BULUNDURUNUZ

Mehmet GÖKALP'in yazdığı

Şafaklar Dolusu (Şiirler) 50 Kuruş
Kılıçların Gölgesi (Şiirler) 75 Kuruş

Mukabilinde veya pul karşılığında İdarehanemizden istenebilir.

157

Millî Eğitim Bakanlığı tara-

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Nisan 1955

İÇİNDEKİLER: .....

Türk Folklorculuğunun Yakın Tarihiçesine Dair	Ahmet HALİL
Çuhadaroğlu Mehmet Bey Ağası	Ahmet KÖKLÜ
Ankara Sofçuluğu	Muzaffer ERDOĞAN
Zuhuri ve Şiirleri	Muzaffer UYGUNER
Sebin Karahisar Mânileri	Yavuz AYTEKİN
Demirci Dede Efsanesi	Vasfi AKARSU
İki Yeni Kitap: «Dertli» ve «Seyrani»	Behçet Kemal ÇAĞLAR
Hıms'ta İnsan İsimleri	Ali Rıza ÖNDER
Eskişehir ve Mareşal'a Ağıt (Şiir)	Cemal Oğuz ÖCAL
Eski Bir Mânî Mecmuası (Son)	M. Halit BAYEİ
Türk Halkı Oyunları Enstitüsü Kuruluyor	I. H.
Bize Gelen Kitaplar	

Sayı: 69

Kuruş: 25

158

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MESUL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

MILLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

Dergimizin Satış Yerleri

İSTANBUL'DA :

- Bayanlar : ★ Kısmet Gıçcı,
★ Kartpostalcı Faik Akgün

- Çağaloğlu'nda : ★ Türkiye Millî T. F. Karşısındaki Bayı ve
Tütüncü Ahmet,
★ (Eski Eminönü Halkevi) Öğrenci Lokali
karşısında Bayı ve Tütüncü Sn. Hacı.

- Babıâli : ★ İkbâl Kitabevi.
Köprü : ★ Köprü Kitabevi.
Beşiktaş : ★ Kitapsaray.

ANKARA'DA :

- Ulus Meydanında : ★ Berkalp Kitabevi,
★ Koç Ticarethanesi önündeki Bayı Yakup
Dalkılıç.

KONYA'DA :

- Hükümet Meydanında : ★ Yeni Kitabevi.

KARS'DA :

- Kâzım Paşa Cad. : ★ Müslim Köse

C İ L T L E R İ M İ Z

Ayrıca, dergimizin bütün eski sayıları ile I. ve II. ciltlerimiz nefis bir şekilde ciltlenerek 750 şer kuruştan satışa çıkarılmıştır. Birinci cilt 1 - 24 cü, ikinci cilt 25 - 48 ci sayılardan müteşekkil olup, 3 ay sonra 72 ci sayımızla 3 ücü cildimiz de aynı şekilde ciltlenerek satışa çıkarılacak ve 49 - 72 ci sayılarımızı ihtiva edecektir.

Siparişler, damga ve posta pulu ile de yapılır. Tükendenmeden almayı ihmal etmeyiniz.

«Türk Folklor "Halkbilgisi" Derneği» nin neşriyat organıdır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU: AGUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇEE

No: 69

NISAN 1955

YIL: 6 — CİLT: 3

Türk Folklorculuğunun Yakın Tarihçesine Dair

Yazan: Ahmet HALİL

Çeyrek asırdan daha fazla bir devrede Türk Halk Bilgisi tarihi ile alakalı iki Anadolu gazetesi elimize geçti. Gazetenin adı «Kı. zırmak» ve tarihi: 22 ve 26 . 8 . 1929 dur. Çıktığı yer ise Sivas.

22 . 8 . 1929 tarihli nüshaya göre Sivas'ta bir (Halkbilgisi Derneği Sivas Şubesi) varmış, bir Dernek muhabiri bulunuyormuş. İdar e heyetinde Eflâton ve Abdülkadir Beyler çalışıyormuş. Buna ait haberleri bir hatıra olarak naklediyoruz:

(Halk Bilgisi Derneği memleketin her tarafında faaliyette bulunmaktadır. İstanbul H. B. D. merkezi bu hafta Anadolunun milli danslarına ait bir eser neşretmiştir. yakında «Trabzon masalları» neşredilecektir.

Derneğin Sivas muhabirliği de faaliyette geçmiştir. Halkiyat ile alakadar olanlar Dernek azalığına davet edilmiştir. Dernek, Sivas halkiyatına ait olmak üzere azadan Abdülkadir Beyin «Çocuk Terbiyesi» ni ve Eflâton Beyin (Sivas Halk Şairleri) serisini neşredecektir. Sivasın mahalli danslarını, güfte ve notaları ile beraber Dernek neşriyatı arasında çıkarmak ta Sivas H. B. D. muhabirliği tarafından düşünülmektedir.

Sivasta ve Sivas mülhekatında Halkiyat ile uğrasan ve Dernek ile temas etmek isteyenler matbaamız vasıtası ile (Sivas Halk Bilgisi Derneği) adresine müracaat edebilirler ve şu eserleri alabilirler:

Halk Rehberi. — Halkiyatçılara yol gösterir.

Halk Bilgisi Mecmuası. — Halka ait bir çok tetkiklerden mürekkeptir. Sivas Halk şairlerinin koşmaları vardır.

Halk Şiirleri. — En güzel halk şiirleri bu eserde dir.

Yunus Emre. — Meşhur halk şairi Yunus'a ait eserdir.

Erzurum oyunları. — Millî dansların notalarından ve güftelerinden mürekkeptir.

Her münevverde birer tane bulunmalıdır.

Müracaat yeri: İstanbul Beyazıtta Halk Bilgisi Derneği merkezi)

Aynı nüshada Dernek azasından Avni Şemsettin'in (Atasözleri) var. Herhalde daha önceki nüshalardan devam. Zira bu atasözleri 91 - 102 sayısını taşıyor. Bunları da merhum Reşat Şemsettin'in amcası olan toplayıcısının hazırladığını zannederek ıktibas ediyoruz:

- (91 — Büyük iş küçük olmaz.
92 — Boş boğazı cehenneme atmışlar, odun yaş diye bağırmiş.
93 — Bir başa iki yumruk vurulmaz!
94 — Baba oğula bir bağ vermiş te oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş!
95 — Bostancıya tere satılmaz.
96 — Başa gelen çekilir!
97 — Bin işi bir başı!
98 — Başında kavak yeli esiyor.
99 — Baba pir, oğul bir gerek.
100 — Baba zenginliği akça etmez.

Elif Gengör

21058018

THB

Çuhadaroğlu Mehmet Bey Ağdı

Seyfi Gürel'den dinliyerek
Yazan: Ahmet KÖKLÜ

Rivayetlere göre eski zamanda şimdiki Maraş vilâyetinde «Çuhadaroğlu Mehmet Bey» adında bir paşa varmış. Mehmet Bey, doğruluğu, becerikliliği ve zenginliğiyle o havalide tanınmış ve sevilmiş. Bilhassa halkı iyi idare etmesi bakımından herkesin takdirini celbetmiş. Halk paşalarını canları gibi severmiş.

Mehmet Bey'in beş oğlu, güzel ve genç bir karısı ve canı gibi sevdiği bir de atı varmış. Dünyada en çok bunları severmiş.

Bu sırada Kayseri civarında bulunan bir eşkiya çetesi Mehmet Beyin peşine düşüyorlar. Derhal faaliyete geçerek bir gece gizlice Mehmet Beyin evini kuşatıyorlar. Sabaha karşı, herkes derin uykuda olduğu için kimsenin haberi olmuyor. Eşkiyalar, Mehmet Beyin yükte hafif pahada ağır ne kadar malı varsa

101 — Birinin sakalı yanmış, öbürü çubuğunu yakmaya çalışmış.

102 — Bir ipre için bir yorgan yakılmaz.)

Bu nüshada Sivas Derneğinin, o sırada Sivas havalisinde arkeolojik faaliyetlerde bulunan Von Der Oster'i fahri aza kaydettiğine dair haberler var. Alman âlimi demiş ki:

«Türkiyede geniş bir folklor hareketi başlamalıdır. Bu hareket aynı zamanda Anadolu arkeolojisi ile de alakalıdır.»

Bu nüshaya göre Dernek, H. E. D. Umumi merkez azasından Ziyaeddin Fahri'yi Sivas'a davet etmiş, gazetenin 22 ve 26 - Ağustos - 1929 tarihli nüshalarında (Temiz Türkçe ve Sivas Lehgesi) başlıklı iki makale Z. F. imzasını taşıyor. Makaleler Halk Bilgisi ile Türkçenin alâkasına işaret etmektedir. Temiz Türkçenin elde edilmesi yollarını gösteriyor.

Aynı sayıda A. Kadri imzalı bir yazı (Sivas Bilmeceleri) ni neşrediyor.

Bu otuz yıllık vesikalar, Türk folklorculuğunun dününü aydınlatıyor. Bu arada şu sual karşımıza çıkmaktadır:

— Neden folklorculuğumuz o zaman teşkilatlanma emaresi göstermiş, bugün neden sönmüştür?

Biz yalnız sorguyu ortaya atmakla kalmıyoruz.

topluyorlar. Bilâhare Mehmet Bey'e de bin bir türlü işkence yaptıktan sonra karısıyla beraber öldürüyorlar ve şehrin meydanlığında bulunan büyük bir zeytin ağacına kalın bir halatla boğazlarından bağlıyorlar.

Ertesi gün, Maraşlılar paşalarının bu şekilde ölümlerini karşısında neye uğradıklarını bilmiyorlar. Feci bir şekilde ölen o âdil paşalarının arkasından heraberce ağlıyorlar. Bilhassa paşanın geride kalan beş oğlunun babalarının arkasından ağhya ağhya gözleri kör oluyor. Bu faciayı da aşağıdaki ağıttan anlamaktayız.

Saat beşte odasını bastılar
Söyletmeden kollarını kestiler
Hamamıyla bir zeytin astılar
Ağlaşır kuzular beybabam deyü

Ünenni de Mehmet Bey'im ünenni
Aklı nam döşeklere gölenni.
Çuhadaroğlu öldü Maraş sallandı.
Ağlaşır kuzular beybabam deyü.

Ankaradan (1) gelir bunun paşası
Gümüş kendir nargilenin masası
Kostkoca Maraş'ın bir tek paşası
Ağlaşır Maraş beybabam deyü.

Çekdin göğ lar atı Sultan Pazar'a
Mehmet Bey'im uğratmışlar nazara
Hamamıyla bir soydular mezara
Ağlaşır kuzular beybabam deyü.

Çekdin göğ lar atı da görüm binayı
Harap kalsın düşmanların düneği
Parladık kaldı da beyin konağı
Ağlaşır halkımız beybabam deyü.

Evlerime daim atılar iner
Her binmeye kırk atı biner
Tomafililer (2) gelmiş valiler iner
Ağlaşır kuzular vay babam deyü.

Kelimeler:

Ünennemek: Tanınmak, Göğ: Beyazla manının karışımı, Dünek: Yuva, Tomafil: Otomobil. Kuzular: Çocuklar.

(1) — Halk zamanla İstanbul'u Ankara'ya çevirmiş olabilir.

(2) — Halk yine, araba, yaylı, at gibi binek vasıtalarını zamanın nakil vasıtası olan otomobil ile değiştirmiş olabilir. Zira bu her zaman yapılmaktadır.

Ankara Sofçuluğu

Yazan: Muzaffer ERDOĞAN

Tatlı balı, şekerli armudu ve sevimli kedisiyle kendisine büyük bir şöret sağlayan Ankara; aynı zamanda meşhur tiftik keçisiyle de tarih ve folklorumuza girmiş ve bu alanlarda önemli birer yer işgal etmiştir. Ankara keçilerinin «tiftik» denilen ve bir çok kimselerde süt gibi beyaz, ipek gibi yumuşak, elmas gibi parlak olarak vasıflandırıldıkları tüyleri işlenerek iplik hâline getirilir ve bu iplikten ise Türk kumaşları arasında ayrı bir özellik ve müstesna bir güzelliği hâiz bulunan ünlü Ankara sofları (1) imâl edilir. Tarihi çağlarda ve bilhassa Osman oğulları devrinde Ankara, şöretini daha ziyade bu keçilerinden ve onların tüylerinden elde edilen ipliklerden temin ediyordu. Civarındaki ovalarda iyi cins hububat ile çeşitli meyvaların yetişmesine, çevrelerindeki iş yerlerinde dericilik, dokumacılık, pastırmacılık ve sarapçılık gibi yerli sanayi bir hayli gelişme izleri göstermesine rağmen, bütün bunların, Ankara sofçuluğunu geçemediğini söylemek lâzımdır. Ötedenberi Ankara ile yakın çevresi halkının başlıca geçim kaynağı olarak göze çarpan bu sofçuluk san'atının, mezkûr bölgede yerleşip kökleşmesi tarihi hakkında bugün için tam, doğru ve kat'i bir rakam söylemek, öyle sanıyoruz ki imkânsızdır. Bununla beraber her halde çok eski zamanlara gitmek icap ediyor. XVII nci asrın ince ve hassas ruhlı meşhur Türk gezginini Evliya Çelebi yazmış bulunduğu tanınmış eserinde (2), bize, Ankara sofları hakkında bazı bilgiler vermektedir. Ona göre frenkler tarafından Avrupa'ya gönderilen tiftik keçilerinin az zaman içinde soysuzlaştığını, hattâ Engüri'den alınmış ipliklerle bile başka yerlerde sof imâl edilemediğini kabul etmek ve Hacı Bayram Veli'nin kerametine hamledildiği görülen bu sırrın, kendisine daha ziyade Ankara'nın âh u havasının letâfetinden ve mahal ve mevkiinin zerafetinden ileri geldiğini muhakkak addetmek icap eder. Kazandığı bu şöretini XIX uncu asır ortalarına, hattâ yirminci asır başlarına kadar az çok muhafaza ettiği tahmin edilebilen tiftik dokumacılığı, artık bu tarihten sonra inhitata yüz tutmuş sayılabilir. Bunda

hiç şüphesiz Keşmir ve İran ma'mûl rekabetinin ve Avrupa'da vukua gelen büyük sınai inkulâb neticesinin mühim rol ve hissele-ri olması lâzım gelir.

Ankara soflarını karşı kumaşları sınıfına sokmak ve Ankara sofçuluğunu da karşı san'atkarlığı arasına koymak yerinde olur. Bunların dokuma işlerini edinmiş san'atçı ellerden çıktıkları ve kazanç fikriyle dükkân ve imâlâthanelerde dokundukları muhakkaktır. Büküm, boya, sim ve perdah safhalarında bile ayrı bir meleke ve mümmareseye ihtiyaç hissettiren bu san'at müntesiblerinin o tarihlerde kendi aralarında tesbit ettikleri bir esas ve usûl dâhilinde hareket eylediklerini ve çalışmalarını töre ve yasalara uygun olarak ilerlettiklerini görüyoruz. Diğer dokumacılık zümrelerinde olduğu gibi sofçulukta da çıraklık, kalfalık ve ustalık safhalarında terfi'ler, ehl-i yukuf huzurunda gösterilecek liyakate bağlı idi. Bunun gibi bu dereceleri başarı ile atlattığı bir san'atçının tezgâh sahibi olabilmesi için de miktarı tesbit edilen bu evsafa kimselerden birinin ek silmesi lâzımdır. Bu keyfiyetin ölüm, işten alınma, memleketi bırakma gibi bazı sebep ve âmillerin tahaddüsü ile tahakkuk ettiği görülmektedir. Aksâm ve teferruatını kısaca belirtmeye çalıştığımız bu hususların tatbiki- ni ise yiğitbaşı ve şeyhler temin eder, aralarında çıkacak her türlü ihtilâf ve münazeaları ise şer'iye mahkemeleri hallederdi (3). Fîlhakika İstanbul Başvekâlet Arşivinde eski Bâb-ı Defteri kayıtlarını tetkik ederken rastladığımız gayr-i münteşir iki değerli vesika, Birinci Sultan Mahmud devri sonlarında Ankara'daki sofçuların günlük faaliyet ve yaşayış tarzları hakkında bize bir fikir verebilir. Bunlardan birincisinde Ankara vali ve müftisinin mahalli sofçu esnafına füzulî müdahalelerde bulunmaları ve onların iktiza eden işlerini ancak mukataa emînlerinin usûl ve nizamlara uygun bir şekilde bakmaları lâzım geldiği tasrih edilmiştir:

Ankara kadısına ve mukataa eminine hüktüm ki, Ankara'da vaki' sofçu esnafı divan-ı hümayu- nuna arzihal edip mezburlar kendi kâr u kış ve

hırtfetleriyle mukayyed olup kimesneye hilâf-ı şer'-i şerif bir türlü vaz'u hareketleri olmayup dahi icab eder halleri yoğiken ehli ürf tâifeleri bivech müdahale ve cebir sevdasıyla hilâf-ı şer'-i şerif ahz ve habs ve derzincir ve cebren külli akçaların ahzylediklerinden perakende ve perişan olmalarına bâdi olduklarından vâki' olan umur ve hususların marifet-i şer' ve mukatta emini marifetiyle görülmek üzere emr-i âlişanım verilmişken ademi itaatlerindenâşi taadi ve rencideden hâli olmadıkların bildirüp rencideleri men'ü def' olunmak bâbında emr-i şerifim reca eyledikleri ecilden Ali nam kimesne arzhal edüp Tamgay-i Ankara ve tevabii mukataası seneyi 27273 kuruş mal ile bervech-i malikâne mutasarrıf olmak üzere ühdesinde olup mukataa-i mezburenin umur ve hususu marifet-i şer' ile emini tarafından görüleceği vâli ve müfti tarafından müdahale olunmak iktiza etmez iken bu defa Ankara sancağı mutasarrıfı ve müftisi birbirleriyle yekdil ve yekcihet olup sofçu esnafının bazılarının füzulî ahz ü habs ve tecrim ve bunun emsali nice cev' ü taaddi eylediklerinden mukataa emini tarafından sâhib eçkilup füzulî olan müdahaleleri men' murad olunmakta mezburlar esnafı mezburenin umur ve hususu ümenaya mahsus değildir, biz dahi görürüz deyü fukarayı rencide ve ta'ciz eylediklerinden gayri böyle külliyyetli bir mukataa nizamının ihtilâline ve esnaf-ı mezburun perakende ve perişan ve mal-i mirinin kesr ü noksanına bâis olmalarıyla kadime mugayir vâli ve müfti tarafından füzulî müdahale olunmayup esnaf-ı mezburenin iktiza eden hususların marifeti şer' ile ve mukataa emini marifetiyle görüldüğü ahirin müdahalesi men' ü def' olunmak için emr-i şerifim recasının istidayı inâyet etmekle Bursa mukataası defterlerine nazar olunduktaki seneyi 27273 kuruş mâle ve zaman-ı zabtı mart ibtidâsından olan Ankara tamgası ve tevabii mukataası bervech-i malikâne mutasarrıf olmak üzere Ali'nin ühdesinde olduğu derkenar olunmakla mucibince emr-i şerif verilmek bâbında 25 Z. 1144 günü emri şerifim verdiği derkenar olunmakla imdi mahallinde şer' ile amel olunmak bâbında fermanım sâdir olmuştur. Dahî hususî mezburu muhallinde şer' ile görüldüğü hilâfî şer'-i şerif kimesneye vaz'u hareket ettirmeyesiz. 15 r. 1165.

İkincisinde ise Ankara'da sof ipliği imâl eden ehil ve pişekâr kimselerin vergi ve resimlerini ödemelerine, tâcirlerin hoşnudiyet ve memnuniyetlerini her bakımdan temin ey-

lemelerine rağmen aynı işle uğraşmakta olan bazı sof san'atî erbâbının mezkûr meşgalede kadim olmalarını ileri sürerek çalışmalarına mâni olmak istediklerine şahid oluyoruz (4). XVIII inci asrın ikinci yarısında Ankara sofçuluğunun tarihi ahvâl ve şartlarını, böyle bir iki mahdud vesika ile isbat etmek, şüphesiz çok erken girişilen bir teşebbüs olur. Bunun; daha esaslı araştırmalarla genişletilmesi ve bilhassa bugün Ankara Etnografya Müzesi'nde korunmakta olan o havâli şer'îye mahkemesi sicilleri üzerinde sistematik incelemelerle inkişaf ettirilmesi icâb eder. Tiftik yününden dokunduğunu yukarıda kısaca anlatmaya çalıştığımız bu sofların eskiden Üsküp ve Gürün ve Erzincan'da dahi nescedildiğine dair bazı kayıtlar ve işaretlere rastlanılmaktadır. Fakat takriben Üçüncü Ahmed devri sonlarında yazılan uzunca bir hüküm suretinde (5) Kastamonu bölgesinin bazı köşelerinde ve ezcümle Tosya kasabasında bir takım sofçu esnafının bulunduğu tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

(1): Sof, Ahteri'ye göre, «koyun yünü» mânasına gelen arapça bir kelime olup cem'i «esvaf»tır. Daha ziyade koyunda isti'mâl edilir. Sâir hayvanat yününe «sa'r» derler.

(2): Seyahatnâme, C: II, S: 426 - 443

(3): Kenan Özbel, Eski Türk Kumaları, S: 14 - 15.

(4): Ahkâm-ı Mâliye Defteri, No: 7347, S: 108/b (Başvekalet Arşivi). Mühimme defterlerinden çıkarılmış bir kağıt hüküm ise Prof. Avram Galanti tarafından evvelce neşredilmiştir. Bk: (Ankara Tarihi, İstanbul, 1950, S: 84 - 93, 134 - 136 ve 141 - 145.

(5): Hicri 1139 yılına âid olan bu hükümde (Ahkâm-ı Mâliye Df. No: 7367, S: 138) Tosya kadılarının orada Mahalle-i Cedid'deki bir tekkeye meşruta olarak Sofçu ve debbağ Ahibabalığı ile vezanzlık ve duacılığa sebepsiz müdahalede buldukları tasrih edilmektedir. Bu ahibabalık ise o sıralarda Seyh Mustafa adlı bir şahsın üzerinde idi. Bundan sonra aynı hizmet, mezkûr tekkede şeyh olanlara gart kılınmıştır.

Zuhurî ve Şiirleri

Yazan: Muzaffer UYGUNER

Her gördüğün yârın sözüne kanma,
Yazaktır yok yere ateşe yanma,
Eline zararım sararım sanma,
Her muzrağa yumruk vurulmaz gönül.

Zuhurî'nin elden ele sürüldüm,
Bulamaktım âka aka duruldum,
Takadım yok fena halde yoruldum,
Usanmaz uslanmaz yorulmaz gönül.

III

Sana senden böyle şikâyetim var,
Oku arzuhalim ey yüce Mevlâ.
Sen dersin bigaraz adabâtım var,
Çünkü dersin benim hakîmi Kübrâ.
Evet ben de sözlerine inandım,
Şüphesiz doğrudur, dediğin sandım.
Bulamadım başka kapı dolandım,
Orum için açtım seninle davâ.

Çağır sor davamdan neyilmiş benî,
Senden sana sekva'derim seni (2)
Eğer yamırsam affet bendemî,
Hişmedüp âleme eytame rüsvâ.
Biz bu sene senden istedik rahmet,
Yalvardık yakardık eyledik minnet,
Ez rahmet istedik sen verdin zahmet,
Ne idi bundaki hükmetin ayâ?

Böyle mi gidiyor merhamet yolu,
Kürdan budak ettin açılan kolu,
Rahmet isteyene verirsin delu,
Bu mudur öğdüğün bitmeyen deryâ?
Bu sene çalıştım ter kan içinde,
Diktim yetiştirdim bostan içinde,
Sen buyurmadın mı Kur'an içinde,
Leyseleli insani illâ ma'saâ?

Muhtaç olmayayım diye eilere,
Çalıştım emeğim verdin yellere,
Bütün emeklerim gitti sellere,
Yeşil koruklarını eyledin imhâ.
Böyle müdür senin adlin Yaradân.
Ben bu işi başarayım nereden,
İşin varsa kazanayım kırıdan,
Arabacılığa gel eyle imhâ.
Bana ne verdinse söyle kudretten,
Ben tohumu aldım ettim devletten,
Utamrım borçlu kalsam milletten,
Bir çek ver borcumu eyleyim edâ.

Bilirim merhamet ummanasın sen,
Umum sultanların sultanısın sen,
Bütün hakânların hakânısın sen,
Affeyle kusurum ey gani Hüdâ.

Asıl adı Tevfik Bozkurt olan Zuhuri, Yusufeli kazasının Zor köyünde 1887. (H. 1303) tarihinde doğmuştur. 1915 yılında köyün Ruslar tarafından işgalî üzerine göçmüşler ve Merzifonda yerleşmişlerdir. Babası da şair olup izni mahlası ile şiirler yazmıştır. (T.F.A. Sayı: 61 e bak). Zuhuri muhtelif işler yapmış, fakat uzun yıllarını Merzifonun Türnükeç Saraycık, Kamışlı, Geligiras, Geliköyü, Kireynir köylerinin imamlıklarında geçirmiştir. Bunun aşağıda verdiğimiz Destanında da söylemektedir. 21/2/1949 tarihinde Merzifonda ölmüş ve oraya gömülmüştür. Biri kız olmak üzere dört çocuğu olup, halen bu çocukları ve ailesi sağdır.

Zuhuri'nin 96 sayfalık kendi elyazması ile bir şiir defteri halen oğlunda bulunmaktadır. Tetkik ettiğimiz şiirlerine göre, Zuhuri yaşadığı ıstıraplı günlerini terennüm etmiştir. Umduğunu bulamamanın acısı ile Allaha dahi isyan etmiş ve Allahtan dâvacı olmuştur. Gazel tarzında yazdığı şiirleri de bulunmakta ise de bunların dili eski ve sanat kalitesi düşüktür. Sade bir dille yazdığı koşmalarında muvaffak olmuştur. Koşmalarında bir özellik bulunmaktadır.

Zuhuri'nin birkaç şiiri, vaktiyle Merzifonda yayılanan Taşan adlı Merzifon Halkevi Dergisinde neşredilmiştir. Bunun dışında şiirleri neşredilmemiştir. Bu defa dört parçayı aşağıda neşrediyoruz:

I

Aradım taradım sordum öğrendim
Yaradım iy'edecek merhem yok. (1)
Ben bunların hepışinden öğrendim
Ehli dile neşe veren bir dem yok.
Gözlerimle gördüklerim dış çaktı,
Baharım yok yaz günlerim kıs çaktı.
Her neye sarıldım elim boş çaktı,
Bana bir gün yâr olacak hemdem yok.

Zuhuri ayık ol daktırma hâba,
Sensin senî sokam böyle azaba,
Yazma çektiğilerin gelmez hesabı.
Bu hesabı bildirecek rakam yok.

II

Gördüğün dilberin düşme peşine
Her dilbere meyân verilmiz gönül.
Verdiğin emeğin gider boşuma,
Her bağa destursuz girilmiz gönül.

Ağlar dıvanında sus desen susmaz,
Kâm ister lütfundan umudu kesmez,
Kovsan da kapından, darılmaz, küsmez,
Öyle bir dâvacı Zuhuri gedâ.

IV

Hatırına geldi küçük bir destan,
Tâciz etmem isem söyleyem biraz.
İşt ama sakın duyma her sestem
Bazı boru çıkar bazı santur saz.

Dünyada hayata atıldığım gün,
Aradım bendime bir meslek uygun,
Sordum talihimden ne ider memnun,
Şöyle bakıp beni aldattı kurnaz.

Dedim tüccar olsam paraya muhtaç,
Kâtip, memur olsam iyî sonu aç,
Dedim doktor olup vereyim ilâğ,
Dedi kolay teşhis olmaz bu emraz.

Sonra hasta iyî olmaz şöğerler,
Belki epey dayak yersin döğerler,
'Sonra sen! dış kapından koğarlar,
Kahrısın ortada olursun haylaz.

Şaşım kaldım hangi sudan içeyim,
Bir köprü yok neresinden geçeyim,
Dedim rençber olup ekip biçeyim,
Dedi rahat olmaz ne iş ne yaz.

Nasıl dedik düştüm çıkılmaz dağa,
Artık geldi girdik gidecek çağa,
Dedim bari götür beni bir bağa,
Kolaylıkla biraz toplayım kıraz.

Dedi dur bulaşım sana bir meslek
Bütün hayret etsin kâinat felek.
Geçirdi boynuma kolsuz bir yelek,
Plâtin renginde ne al ne beyaz.

İmam verdi beni bir tür köyüne
Dil vurmazdan şu pilâvın suyuna,
Tuttu beni sonu gelmez oyuna,
Bir telde oynattı beni o cambaz.

Gayriihtiyari uydum sözüme.
Zira evvel ayak bastım izine,
Güle güle daldım baktım yüzüne,
Bize dediğini eylediñ ifaz.

Biz işe başladık geçtik mihraba,
Bazı çuba gıyıldık bazı şal aba,
Bir selâm kazandık felekten caba,
Eğildik Hüdaya eyledik niyaz.

Bir çok müddet felek ile döğüştilik,
İdare mudara dedik uyuştuk,
Bu meslekle birkaç köyü değıştilik,
Değışen görmedim ördük ile kaz.

Yalan mı söyledim hey iki gözlüm,
Yalan ise söyle utandır yüzüm,
Anlamazsan davul zurna ne lâzım,
Anlayana göre sıvrısınak saz.

Bizle merasımı değışti felek.
Çaktı elimizden varidat tek tek,
Hayırı kalmadı bozuldu meslek.
Bağı her taraftan kuruttu ayaz.

Çocuk okutmayı öğretmen aldı,
Bayramlık haftalık o yola saldı,
Bize bir cenaze yağması kaldı,
İstersen çok su dök istersen az.

Fitreyi zekâfı verdik havaya,
Nikâhı muhtara vakfı araya (3)
Nüşağı doktora ettik hedaya,
Elimizde kaldı parasız namaz.

Nankörlük eyleme utanır yüzün.
Gayrı göremezsin kör olur gözün,
Zuhuri düşünlen olmazsa sözün,
Yüzbin destan söyle yüzbin de mecaz.

(1) İyi edecek. (2) Şekva ederim. (3) Cenaze kalktıktan sonra yapılan devir merasiminde dağıtılan para.

Bize gelen KITAPLAR

★ Ernest Hemingway: «Haya-
tın Ücreti». Roman, IŞIK - Yayınları.
160 sayfa, 100 kuruş.

★ John Steinbeck: «Felâket İn-
cisi». Roman, IŞIK - Yayınları. 128
sayfa, 100 kuruş.

★ İbrahim Aczi Kendi: «Hayâl
Bahçesi». Şiirler, 54 kıt'a. 20 sayfa 40
kuruş. «İbrahim Aczi Kendi - Konya»
adresinden temin edilir.

★ Nevzat Üstün: «Cüceler Çar-
şısı». Şiirler, YEDİTEPE Yayını; Kar-
ton kapaklı, 96 sayfa 100 kuruş.

★ N. Gogol - Hasan Âli Ediz:
«Portre». Roman, ikinci baskı. YEDİ-
TEPE Yayını; karton kapaklı, 112 say-
fa, 100 kuruş.

★ Falih Rifki Atay: «ÇİLE». Ta-
nınmış edibin seçme 17 pazar konuş-
ması. YEDİTEPE Yayını; karton ka-
paklı, 96 sayfa, 100 kuruş.

★ Necati Cumalı: «İmbatla Ge-
len». Resimliyen Fikret Otyam. Şiir-
ler, YEDİTEPE Yayını; karton kapak-
lı, 80 sayfa, 100 kuruş.

Şebiri Karahisar Mânileri

Ayşe Derman ve arkadaşlarından
Derleyen: Yavuz AYTEKİN

Bir sene kadar önceydi. Öğretmenimiz sayın Öztelli bize memleketimizin mânilerini toplamamızı tavsiye etti. Fakat ben Mersin'li değildim. Ancak, bu işi tatilde memleketim Şebiri Karahisar'a gidince yapabilecektim.

Karahisar'a gidince büyükbannemden rica ettim. Onun hatırlıyabildiklerini yazdım. Be-raber arkadaşlarımı ziyarete gittik. Eski gün-lerini yaşadılar, eski mânileri hatırladılar.

Karahisar, etrafı dağlarla çevrili bir memleket. En büyük derdi yolsuzluk. Hele eski Karahisar'ın. Kar yolları kapatınca, ha-nımların eğlencesi tandır başlarına intikal

eder. Tandır başlarının da eğlencesi tarafı mânilerdir.

Bu mâniler rasgele söylenmez. Karahi-sar'da her şeyin olduğu gibi bunun da bir âdabı vardır:

Hanımlardan biri orada bulunanların çit veya mendil gibi bir şeyini toplar. Birisi bir mâni söyler, diğer biri bunun cevabını verir. Çitleri toplayan hanım peştemalından bir çift çıkarır. Bu çit kiminse mâni de onun talihidir.

Karahisar'ın mânileri, kendine has bir özellik gösterir. Her mâni çifttir. Biri erkek tarafından söylenir. Diğer kızın cevabıdır:

Oğlan
Lehuri şal saçağı
Kından çıkart bıçağı
Sen bir domur gül isen
Ben de yayla çeçeği

Kız
Lehuri şal düğümü
Kim görmüş güldüğümü
Sağ yanım yastık ister
Sol yanım sevdiğimi

Oğlan
Altın yüzüğüm mühür
Nedir çektiğim kahr
Sen orada ben burda
İçtiğim sular zehir

Kız
Altın yüzük mühürel (1)
Elt gümüş deherel (2)
Ben sana yar mı derim
Ey hizmetker (3) çehrel

Oğlan
Kaşlarığın burcundan
Bir güle aldım ucundan
Sarardım gazel oldum
Ötüyorum ucundan

Kız
Saçların sümbül olmuş
Gözlerin bir gül olmuş
Sen bize gelmişeli
Bir günün bir yıl olmuş

Oğlan
Eğmel yavrum eğmel
Fistan yere değmel
Komşu laza dururken
Kımlere boyum eğmel

Kız
Hey uluma uluma
Su doldurdum tuluma
Söylersen doğru söyle
İtim gibi uluma

Oğlan
Karanfilim sudadır
Uyan yar aykudadır
Gel sarılak yatahım
Mah veren Hüda'dır

Kız
Karanfilim sarkarım
Açılmaya korkarım
Yarın geldi deseler
Meyit (4) isem kalkarım

Oğlan
İrafta (5) altın seni
Pek sevdi canım seni
Bir tüyüne bin altın
Verseler vermem seni

Kız
İraftaki şimşer
İnim tüm şimşer (6)
Gurbette yar olanın
Kulakları şimşer (7)

Oğlan
Su akar kütüğünden
İçemen köpüğünden
İpek olsam sarılsam
Yardımın topuğundan

Kız
Su akar güldür güldür
Eteğim dolu sümbül
Göğdeki uçan kuşlar
Ev halım yare bildir

Oğlan
Sabahın vakti geçti
Bir güzel habet geçti
Zülfünü zemend etmiş
Boynuma taktı geçti

Kız
Akardım çalamazdım
Gülerdim ağlamazdım
Bileydim ayrılık var
Sana bel bağlamazdım

Oğlan
Göğde yıldız yüz atmuş
Kaşların kaleim tartmış
Anan baban toprakta
Sent nurdan yaratmış

Kız
Göğde yıldız şıkdım (8)
Bübbül gibi okurdum
Yarı hasta dediler
Duvar gibi yıkıldım

Oğlan
Ufacık işnesine
Maillem (9) çivesine
Ben bugün yar! gördüm
Darsa cümlesine

Kız
Ufacık işnem sizde
İtoğüt gine azdı
Tam yıp bilmez İken
Mevlâm almama yazdı

Oğlan
Mâni benim ezberim
Kan ağıyor gözlerim
Yarın gelecek yön
Ölenece (10) gözlerim

Demirci Dede Efsanesi

Yazan: Vasfi AKARSU

Karadeniz Ereğlisi'nde liman rıhtımını takip ederek yükselen Keşif Tepesi namıyla bir tepe mevcuttur ki, bu tepeye halk arasında Çestepe denilmektedir.

Denizi üç taraftan istilâ eden bu tepenin zirvesinden yamaçlarına bakılacak olursa, insan kendisini denizin üzerinde uçuyor zan eder. Burası eğlenti günlerinde halkla dolmak tadır. İşte bu tepede «Demirci Dede» namıyla bir ermiş yatmaktadır. Bu havalide Demirci Dede efsanesi halk arasında çok yaygındır. Bu efsaneye göre Çestepe köyünde çok eski zamanlarda köylünün birisi kasma, saban ve sair demir malzemeyi tamir ederek geçinirmiş. Hiç pazarlık etmez, para verene de, vermeyene de bereket versin, demiş. Zaten fakir olan bu adama günlerden bir gün birisi demiş ki: Baba sen fakir olduğun halde, herkese iyilik ediyorsun, ne iyi kalplisin! O da Evlâdım, ben bu iyiliği dünyadaki insanlara öldükten sonra da yapmaya devam edeceğim, cevabını vermiş. Bu sözlere hayret eden adam: Aman baba, insan öldükten sonra dünyadakilere ne gibi iyilik yapabilir? deyince, ihtiyar: O iş, o zaman belli olur, demiş.

Demirci baba bir müddet sonra da ölmüş. Köylüler sağken hep hayır yapan demircinin

mezarını temiz ve tertipli bir şekilde sokmak için teşebbüse geçmişler. Mezarı düzeltmeye çalışırken birinin kazması kırılmış. Kırık kazmayı orada bırakmışlar. Ertesi gün tekrar işlerine devam etmek üzere gelince, kazmayı yapmış ve sağlam olarak bulmuşlar. Hayret içinde kalmışlar ve o gün de tecrübe için bir iki kırık kazma ve kürek bırakmışlar. Ertesi gün onları da tamir edilmiş olarak bulmuşlar. Bunun üzerine köylüler oraya bir türbe yapmışlar.

Ozamandanberi gıftten dönen köylüler bir fatiha ile saban, kazma vesairelerini oraya bırakır, sabahleyin bilenmiş, tamir edilmiş olarak alır. İşlerine giderlermiş. Seneler geçtikçe bu iş, bir adamın nazarı dikkatini ve merakını çekmiş: Bu ölmüş adam, bunları nasıl tamir ediyor demiş, bir gece gizlenerek türbenin içini delikten gözlemeye başlamış. O sırada türbesinden çıkarak kazma ve sabanları tamir eden yeşil cübbeli «Demirci Dede» işin farkına vararak bu adama dönmüş: «İlahi, iki gözün kör olsun!» demiş. O anda adamın iki gözü birden kör olmuş. O günden sonra da oraya bırakılan saban ve benzeri âletlerin tamiri sona ermiş.

Kız	Başta durmaz bu sarık	Ağaç üstünde haşhaş
Mâniyem mestim oğlan	Eğil eğil öpeyim	Dübi bübüllü kardaş
Kız İken dostum oğlan	Belki yolda susarık	Yülküsem Muşaz Dağı (12)
Çek eñni koynumdan	Oğlan	Kavuşsun bacı kardaş
Ben sana küstüm oğlan	Peştemalın tersine	İGöde yıldız mah gider
Oğlan	Yâr yavaş yürüsen	Kâh eğlenir kâh gider
Dağda davar ağlarım	Bent gördüğün yerde	Ben bugün yârı gördüm
Tabancamı yağlarım	Çalım eylemesine	Sandım padişah gider
Ben bir bekâr oğlanım	Kız	Aitn yüzüb var benim
Gelinler severim (?)	Peştemalın bağları	Parmağma dar benim
Kız	Duman aldı dağları	Şu mahlemin içinde
Dağda davar izi var	Gel sarılak yatalım	Orta boylu yâr benim
Evlâdım ne yüzü var	Olsun kışuk çağları	
Kurban olanı ergene		
Otuz iki maza var	★	
Oğlan	Şu dağlar ulu dağlar	(1) Mühürü, (2) Ucu eğri bir
Kaşarımın burcundan	Çeşmesi su bu dağlar	nevi olacak, küçük balta, girebi.
Bir gül oldum ucundan	Şurda bir garip ölmüş	(3) Hizmetkâr, (4) Ölü, (5) Rafta.
Sarardım gazeli oldum	Gög gürler bulut ağlar	(6) Pek çok (mahalli bir deyim).
Ölüyorum ucundan (11)	Dağların taşına bak	(7) Çınar, (8) Pek sık, (9) Mayılın.
Kız	Ufacık aşına bak	(10) Ölüncüye kadar, (11) Hasretinden (mecazi mânada), (12)
Bugün hava bozarık	Ben Mevlâya neyledim	Muşaz Dağı, Sebün Karahisar'ın
	Feleğin işine bak	kuzey batısında bir dağdır.

«Dertli» ve «Seyranî»

Yazan: Behçet Kemal ÇAĞLAR

Varlık dağlarını deldik de geçtik

Ferhat olsak da bir, olmasak da bir.

Ey Dertli âlemde biz şah-i diliz

Haktan hakikatten ağah diliz

Târîki esrara ervah-ı diliz

İrşat olsak da bir, olmasak da bir.

Görüyoruz ki tekke ağzı, divan ağzı artık halk şiirine iyiden iyiye işlemiş; ormanlıklar sarmasa da sarmaşıklar kaplamıştır. Fakat ne olursa olsun Dertli bu orman içinde dallarına en civelek kuşlar konabilen en boyulu boslu ağaçlardan biridir. Bir defasında:

Ehl-i aşk olanlar zikretsin diye

Dertli aşk defterin beyaza çekmiş

Diyor.

Sevdiğinin kendisine zor inandığını fark eden herkes şu kit'ayı darb-ı mesel gibi tekrar etse haksız mıdır?

Bekleyip durmaktan gönül usandı

Sevdiğim cefadan niçin usanmaz

Dertli hasretinle can verdi desen

Gelse mezarımı görse inanmaz.

Bu gün de yarın da, her seven, sevdiğini anarak böyle sızlanacaktır:

Hatırlayıp sorar m-ola halinden

Kırpıkları kara, kaletm taşlı yâr

Zikri fihri gitmez oldu dünden

Anadan gülmedik garip başlı yâr

Aşk adına binmiş olan yarışmaz

Gözüm yaşa deryalara karışmaz

Çektanberi küsülüdür barışmaz

Benim ile merolmeği taşlı yâr.

Dertli serîl sefil gurbet ellerde

Boş yere şöret çizer dillerde

Belki gelir diye gözü yolların

Ehlerî emah gözü yaşlı yâr.

(Bunlar yüzyıllardır dillere dolanmış teraneler) deyiş geçemeyiz. Bu teraneleri bir araya getirip üstelik en eski koşma tarzına da sadık kalarak yepyeni şeyler yaratmak adamına göre pek âlâ mümkündür. İşte Yunus'tan Dertli'sine kadar Halk Şairlerinin müşterek benzetişlerini ele alıp dile dolayarak yazılmış taptaze bir koşma: Durulmuş kaynaktan çeşim denken Köpük köpük taş taşın yazmışım Sararmış ehlîni biçeyim denken Ateşin içine düşse yazmışım.

Adın kanat kanat geçmiş gözünden

Elimin altında iki yeni kitap var, iki eski halk şairinden bahsediyor. Biri Âşık Dertli Divanı, öteki Everekli Seyranî'nin hayatı ve şiirleri adını taşıyor. İkisinin de tertipleycisi aynı. Memleketi Erzurum'dan Bandırma'ya, Erciyes'dan Uludağ'a kadar gezip tozmuş, öğrenip sezmiş bir şair öğretmen: Haşim Nezihî Okay. Yayınlarında hep halk şiiri üzerinde durmayı âdet etmiş bir yazar.

Gerçi biz halk şairlerine ayırdığımız ilk yazılarda Everekli Seyranî'den ayrıca bahsetmiştik. Fakat Âşık Dertliyi hemen hiç anmamıştık. Halbuki o da son yüzyılların değerli ve şöretli halk şairlerinden biridir. Yahya Kemal yıllarca evvel Dergâh Dergisinde kafiyenin hele halk ağzında ayak adını alan redif'in usta şair ilhamı üzerinde ne feyizli bir rol oynadığını belirtirken bu usta Âşık'ın bir koşmasını ele almış ve şöyle demişti:

(Arabın şiirinde redif usuludur ama Acemle Türkün şiirinde azgındır, taşkindir, coşkundur. Türk, redif'i buldu mu şiirinin asıl özünü söylemiş demektir. Meselâ Redif «Olsak da bir olmasak da bir,» ise bu redif artık muayyen bir felsefedir: Allah uğruna her şeyi feda etmeyi, maksat ve aşk uğruna ölümleri göze almayı, dünya nimetlerine karşı kayıtsızlığı söylerir.

Koşma şöyle başlar:

Yıkılmış yapılmış hane harabız

Âbâd olsak da bir, olmasak da bir.

Kafiye âbâd'dır. Artık şair öteki kit'alarda kendini kafiyenin kanatlarına bırakır:

Düşâd olsak da bir, olmasak da bir

Ferhâd olsak da bir, olmasak da bir

Duygusuz şairler redif'e tıpkı can kurtarana sarılır gibi sarılır. Duygularını ise sevkin en yüksek zirvesine fırlamak için redifi basamak yapırlar.)

Aruz üstadının hece şiiri hakkındaki bu hükmünü burada keselim de şiirin bir kısmını Haşim Nezihî Okay'ın çıkardığı yeni kitaptan okuyalım:

Aşk oduna yanmış ciğer kebapız
Hicriye giryanız dide pür âbuz
Yapılmış, yıkılmış hane harabız
Abât olsak da bir, olmasak da bir.

Biz, Şiirin elinden aşk meyânı içt'

Halk ile bâbık fark edip seçtik

Zikre dönmüş çıkmaz olmuş sözümden
Meşkedermiş göbi alın yazımdan
Tahtaya yazmışım, taşta yazmışım.

Bilmemişim ne iş ne güç ne ayup
Kırk yıllık belâhını aklı boşayıp
Hasretini meydan meydan yaşayıp
Vuslâtını köşe köşe yazmışım.

Nice âşık gelmiş aşkı tatmaya
Gönül konuşturup hüner satmaya
Güzellerin defterini tutmaya
Ben senin adını başa yazmışım.

Gezmişim Haleb'i Kars'ı Mardin'i

Göreceği yok önünü ardam

Bilmez insan oğlu insan derdini

Ben kurda yazmışım kuşa yazmışım.

Yazmışım, yazarım, yazar redifleri halk
şirinde bolcadır. İşte, Dertli'de de bir tane-
si:

Bulunmaz âlemde böyle dâirübâ

Aşkı muhabbeti başlara belâ

Kâfirü öldürmek sevaptır ama

Zalim Kadı üstümüze lan yazar.

Adını Dertli koyar da âşık kara bahtın-
dan şikâyet etmez olur mu?

Mihmet girdabında kapandı kaldım

Vermedin bir yandan ses kara bahtım

Anladım gaffesin uykuya daldım

Deli poyraz gibi ses kara bahtım.

Fakat hemen bu konuda bu ayakla söy-
lenmiş bir başka koşma. daha usta ve olgun
bir koşma hatırlamıza geliyor: Elimizin altın-
daki ikinci kitabı karıştırıyoruz, Evrekli
Seyranî'de onu buluyoruz:

Nice defterlerden ismin sıldırđın

Belmedî hiç senden ses kara bahtım

Bahtın gemisinde yelken yok hıldın

Durma lodos gibi ses kara bahtım.

Alem yâlcudur yolstur yapıcı

Kimî celiât olmuş ismi kapıcı

Evvel gıymez âken mestî papıncı

Verdirdin qarığa mest kara bahtım.

Ağır meclâşlerde sıldılmaz âken

Mengeneye versen bükülmez âken

Seyranî aslana yâtlamaz âken

Yedirdin tüküye pes kara bahtım.

Sıra Seyranî'ye gelmişken onun bir oku-
yuştâ ezberlediğimiz bir güzel koşmasını bu-
racıkta da okumadan geçebilir miyiz:

Dağlarda mertiz sanurdım

Elâ gözli mestim seni

Sözünden özün tanurdım

Fehmederdim dostum seni.

Varsam Kırklar tekkesine

Tura olsam sikkesine
Bir gerçeğin tekkesine
Seremedim postum seni.

Ben soyundum samurlardan

Tokmaladım hamurlardan

Olur olmaz çamurlardan

Sakınmazdım üstüm seni.

Dersim aldım ismi Hüdan

Kara toprak Kantar yudan

Seyrânî keyfince sudan

Doldurdum testim seni.

Erciyas'ın dilinde başına karlar yağdığı
halde zamana göğüs geren bir başka Erciyas
gibi bu gerçek âşığın yıllar ardından hâlâ
dinc ve güzel sesi geliyor:

Her sözüm dînleyen özüm seçemez

Sırat köprüsünden ince sözlüyüm

Üzerinden Uervan geçen dağ gibi

İnşiyim, yokluştuyum, düzlüyüm

Cehennemde günâh yanar kul yamamaz

Ben gırahtan sürmelenmiş gözlüyüm.

Sevdiğine de yalvarma ile kafa tutma

arasında seslenmektedir:

Yükselklerde başlan esme yel gibi

Bulandırmı Seyrânî'yi sel gibi

Haddeden çekilmiş demir tel gibi

Çek beni bağırma çal kara gözlüm.

En beylik benzetişlerden en seçkin deyiş-
leri çıkarmaktadır:

Üzerinden güneş doğup aşıyor

Ertyip kar gibi bahtım üşüyor

Gönül tandırında bir aş pişiyor

Yanan diğer imdir yürek mi bilmem.

Nasihât edip hikmet savuruyor görünür-
ken de şairliğe ulaşmaktadır:

Kedi var arslanın yerini tutmuş

Arslan var adına kedi söylenir

Seyrânî dünyadan göçüp gidince

Anılır dillerde adı söylenir.

İşte bir şiri daha, darb-ı mesel söyler
gibi gönül bahsini açmış söyleyi söyleyiveri-
yor:

Eski Ubas gibi âşıkın gönülü

Sıldıldıktan sonra dükülmez imiş

Güzel sever âsen göz altı benî

Her güzelin bahrı çekülmez imiş.

İbrîşimden nazik sandığım güzel

Meğer kulak gibi bükülmez imiş.

Âşkın lâmesiyle dükülen dikş

Kıyamete kadar sökülmez imiş.

Seyrânî'nin gözü kanla yaş imiş

Aşk u sevdâ cimle derde baş imiş

Ben bağrımı toprak sandım taş imiş

Araştırmalar:

Hınıs'ta İnsan İsimleri

Yazan: Ali Rıza ÖNDER

Memleket araştırmaları yapılırken çeşitli
bölgeler arasındaki farkları gösteren unsur -
lardan birisi de insan isimlerinde görülen ö-
zelliklerdir.

Taşraya ilk defa çıkmış bir İstanbullu
gözü ile Anadoluyu söyle bir dolassak hemen
her bölgenin kendine has bir isim severliği bu-
lunduğunu görürüz. Meselâ Maraş ve
Antep taraflarında (Ökkeş) Tunceli'nin güney
ilçelerinde (Hıdır) Ovacık taraflarında (Mun-
zur), Naşmiye ve Pülümür çevresinde (Düz-
gün) adı, dikkati çekecek kadar boldur. Bu
söylediklerimiz, velilerin, yatırların, emirle-
rin adlarıdır. Bunun gibi ünlü hükümdarların,
beylerin, komutanların, urukların ve ulusların
adları da yer yer bazı illerde çokça rastlanan
adlardandır.

Bir bölgenin daha çok hangi insan isim-
lerini benimsediğini tesbit etmek, o bölge hal-
kının hangi tarihsel etkiler altında bulundu-
ğunu, hangi kültür çevreleriyle ilişkin olduğu-

— A —

Acem (E)

Adul (K)

Afi (E)

Agit (E)

Ago (E)

Akgül (K)

Arap (E)

Aristo (E)

Asker (E)

Ater (E)

Aznun (K)

— B —

Baba (E)

Babil (E)

Balo (Ballo) (E)

Bişar (E)

Buro (E)

— C —

Cebrail (E)

Cennet (E)

Cevahir (K)

Cezair (E)

Çindi (E)

— Ç —

Çerkes (E)

— D —

Dede (E)

Deiibaş (E)

Delil (E)

Derebey (E)

Didare (K)

Dünya (K)

Durak (E)

Durali (E)

— E —

Edine (E)

Efendi (E)

Efrail (E)

Efruz (K)

Efter (E)

Esmain (E)

Esmar (K)

— F —

Fâbil (E)

Meğer taşta tohum ekilmemiş imiş.

Doğru yola gidenlerle aşk sözünü edenle-
rin dillerine dolanmayı hakeden şu içli mıs-
ralarla yazımıza son verelim:

Hak yoluna gidenlerin

Aşâ olsam ellerine

Güzel vasfın edenlerin

Kurban olsam dillerine

Bir üstada olsam çırak

Bir olurdu yakan irak

Kemâğın yapsalar tarat
Yâr zülfi'nün tellerine.

Vücudunu kavursalar

Yönüm yere çevirseler

Harman gibi savursalar

Muhabetin yellerine

Seyranî baklar parmağın

Vaktidir Halka çurmağın

Deryaya akan ırmağın

Damla olsam sellerine.

Fako (E)
Faris (E)
Felek (K)
Felemez (E)
Ferhi (K)
Ferman (E)
Fermanlı (E)
Ferzande (K)
Ferzimelek (K)
Beyaz (E)
Bilet (E)
Binalı (E)
Fesih (E)
Firince (K)

-- G --

Gayal (K)
Gazel (K)
Geyik (K)
Gurbet (K)
Gülendam (K)
Gülâbi (E)
Gülefer (K)
Güllü (K)
Güneş (K)
Güney (Günay) (K)
Gürcü (K)

-- H --

Hanj (K)
Hanzi (K)
Hatif (E)
Hatto (E)
Hemet (E)
Hindo (E)
Hiço (E)
Hitik (K)
Hidir (E)
Hoko (E)
Homo (E)
Huri (K)

-- İ --

İncil (K)
İpek (K)
İrşadi (E)
İsminaz (K)

-- K --

Kalı (E)
Kaplan (E)
Kara (E)

Keçi (K)
Kekan (E)
Kekil (E)
Keser (E)
Kişkin (K)
Kıllı (K)
Kırmaş (K)
Kızı (K)
Koçer (E)
Koti (E)
Köroğlu (E)

-- L --

Lezgi (E)
Liyadin (E)

-- M --

Medeni (E)
Mehemme Selim (E)
Mihriye (K)
Mikâil (E)
Mikat (E)
Miktat (E)
Minadiye (K)
Mirza (E)
Miskal (K)
Miyese (K)
Muğriye (K)
Muhyeddin (E)

-- N --

Namet (E)
Nazi (K)
Nigâr (K)
Nişik (K)
Nusrettin (E)

-- Ö --

Ördek (K)

-- P --

Perhi (K)
Perişan (K)
Porsor (K)

-- R --

Resmigül (K)
Resul (E)
Rindi (K)
Rumi (E)

-- S --

Salata (K)

Sarfinaz (K)
Saray (K)
Sariye (K)
Saro (K)
Sefine (K)
Serhenk (E)
Sertif (E)
Seyran (K)
Sisalı (E)
Sisi (K)
Sito (E)
Siyamet (E)
Soro (E)
Sulftan (K)
Sürmeli (E)

-- Ş --

Şahribar (K)
Şahmus (E)
Şahvelet (E)
Şamil (E)
Şehzade (E)
Şergi (E)
Seviş (E)

-- T --

Temel (E)
Tepeli (E)
Tevrat (K)
Teymur (E)
Tito (E)
Tufan (E)

-- V --

Verdi (K)
Veşi (K)

-- Y --

Yahuza (E)
Yemliha (E)

-- Z --

Zabit (E)
Zemzeme (K)
Zerdik (K)
Zeri (K)
Zeytin (K)
Zoro (E)
Zozan (K)
Zülfi (K)
Zülfinaz (K)

Eskişehir'e Ağıt

Yazan: Fazlıoğlu Cemal Oğuz ÖCAL

Tağınca Sarısu. Porsuk nehrimiz,
Döndü Erzincana Eskişehirimiz,
Feleğedir sitemimiz, kahrımız,
Büktü. belimizi, büktü Sarısu.
Bizi sokaklara döktü Sarısu!..
Akıyor yüzlerden ızdırıp, elem,
Tasvirdeñ acizdir bu hâli kalem
Baacak şehrimiz Allah-ü âlem,
Binlerce ev şimdi bir yığın toprak,
Döküldük sulara biz yaprak. yaprak!..

Ana . baba günü caddeler, yollar,
Dögmekte dizini yetimler dullar,
Bıraktı yerini siyaha allar,
Evler perişandır, haller perişan!..
O mutlu günlerden kalmadı nişan,
Görmüyor gözümüz ne ekmek, ne aş,
Evsiz, barsız kalan binlerce yurttaş
Bastık bağrımıza . Çaresiz . hep taş.
Derlenip toplanıp esirler gibi,
Serildik yerlere hasırlar gibi!..

Kimimiz hastadır, kimimiz ölü,
Kiminin soğuktan tutulmuş bell,
Esiyor başlarda felâket yeli.

Felâket, felâket, korkunç felâket,
Görmedik kırk yıldır biz böyle âfet!
Beş mart günü bize olanlar oldu,
Analar, babalar saçların yoldu,
Câmiler, mektepler halk ile doldu,
Derindir yaramız, durmadan sızlar,
Tutar yasımızı gökte yıldızlar!..

Yorganı omzunda gezenlerdeniz,
Üç günde canından bezenlerdeniz,
Kıyamet gününü sezenlerdeniz,

Varmıyor bir şeye elimiz bizim,
Tutuldu korkudan dilimiz bizim!..

Ulurken baykuşlar viranelerde,
Hatırlar sorulur postanelerde.
Yanmıya mecal yok pervanelerde;

«Noldun Eskişehir, sen noldun?» di-
ye,

Yansın hâlimize bütün Türkiye!..
ÖCAL der: «Gam yeme, ey Eskişehir!
Varsın hayatımız olsun bir zehir,
Milletin sefkatı coşkun bir nehir.

Ondan gelir her an hızımız bizim,
Dinecek yakında sızımız bizim!..»

Çakmak'a Ağıt

Bıraktın bizleri kimsesiz, yetim,
Nâmını söyleyen diller ağlasın!..
«Mareşal Çakmak ta gitti» diyerek
Kaleme sarılan eller ağlasın!..
Bize hem babaydın, hem de bir kardeş,

Yanıyor içimiz, bu, nasıl ateş?..
Kararsın ufuklar, tutulsun güneş,
Denizler, ırmaklar göller ağlasın!..
Sendeydi aşk dolu çelikten yürek
Sendeydi bükülmez demirden bilek,
Kavuştun Rabbine: «Allah!» diyerek
Na'sını taşıyan kollar ağlasın!..

Severdin HÜRRIYET adlı cânânı,
Severdin mukaddes, aziz vatanı,
Severdin mübârek «Eyüp Sultan» ı,
Üstüne örtülen şallar ağlasın!..

Ey şanlı kumandan, ey büyük asker!
Ne çabuk eyledin ahrete sefer?..
O nurlu yüzünü bir daha göster,
Görmiyen yetimler, dullar ağlasın!..
Yüzlerde ızdırıp, kalblerde melâl,
İniyor yarıya sevdiğin Hilâl,
Bulmuştu ırkımız zâtında kemâl,
Kabrini süsleyen dallar ağlasın!..

Çığırsıp gezerken dağda kurdumuz,
Büründü mâteme güzel yurdumuz,
Bak, nasıl ağlıyor şanlı ordumuz,
Mehmed'in geçtiği yollar ağlasın!..

Yazdın her cephede bir altın destan,
Öğünür seninle her Türk-Müslüman,
Neredesin ey yüce Milli Kahraman?..
Gezdiğin sahralar, göller ağlasın!..

Bakarken sancağın açtığı ize,
Gelirdi her kuvvet önünde dize,
Kurtuluş yolunu gösterdin bize,
Aştığın tepeler, beller ağlasın!..

Türklüğe âşıktın, ailene yâr,
Gençliğe tam örnek bir hayatın var,
Bu sene uğursuz geldi ilkbahar.
Bülbüller çilesin, güller ağlasın!..

Göğsün var: İrkinin iman kalesi,
Cepheñ var: Aşılmaz vatan cephesi
Gürlerken top gibi gençliğin sesi,
Allahımı seven kullar ağlasın!..

İnsanlık, fazilet, mertlik, sana has;
Edilmez seçiyen kimseyle kıyas,
Öcal der: Çok değil tuttuğumuz yas
Bırak ta sazımızda teller ağlasın!..»

Eski Bir Mâni Mecmuası

- III -

Yazan: M. Halit BAYRI

Sız adam
Meyvesiz dala benzer dünyada yârsız adam
Yârî olanlar öper ne yapsın yârsız adam
Yâr anam
Zamane dflberine ne mümkündür yaranam
Böyle mahzun olmazdım olsa kıl bir adam
Gül edem
Bak şu garip bülbüle çekter daim güle dem
Konca için aladır gözlerinden güle nem
İsterem
Ben bu gün yârî görüp bir seftali İstesem
Dedî bana can kurban İster İsr, İster em
Demedim
Sevda beni bağladı bir yana g'demedim
Yârım bana gücümüz yâre fena demedim
Derde derdim
Şimdi vazifem değil ben ezel derdi derdim
Hesabım şaşırım bıldıkçe derde derdim
Yâre kalbim
Ahr başım giderim göstermem yare kalbim
Cismim de göstermiyor bu müşkül yare kal-
bim
Beni memnun eyledi aldandıp yâre kalbim
Bu derim
Sorsalar sevdiğin İdim bîlâhî ben bu derim
Vermem seni gayriye yüzdürürüm bu derim
Olsun yârım
İşte ben gidiyorum haberin olsun yârım
Eğer sözüm tutmazsan gözün kör olsun yârım
Başa yarım
Hastâ çekmelidir dert geldi başa yarım
Ko ben çekem sevdayı sen binler yaşa yârım
Kar yârım
Sevdaya tutulanlar canından bakar yârım
Öyle bir ah ettim kıl diledeler alkar yârım

Adapazarı Öğretmenler
Yardımlaşma Derneği'nin
çıkardığı aylık

DERNEK

Meslek, Sanat, Fikir Dergisi'nin
1 ci Sayısı neşredilmiştir.

Abone Ad: Adapazarı Öğretmenler
Derneği.

Yıllık Abonesi: 9 Lira.

Le benim
Ne belâya uğradı başım seninle benim
Senin için değil mi çektiğim çile benim
Sar atım
Kosuyor dolu dözgin kaç çocuk basar atım
Ne zaman görsem yârî bağlanar basıretim
Atma canım
Sen bir saka kuşusun ben senin atmamacanım
Şakla bergüzârımı bir yere atma canım
Olur olmaz yalam önümde atma canım
Be canım
Ettiğin cevri cefa elvermez mi be canım
Muradın her ne ise söyle bana be canım
Ama canım
Sen bir serçe kuşusun ben senin atmamacanım
Ufak tefek taşlara bağırma atma canım.
Yanayım
Ver aşkın hançerini al kana boyanayım
Benim derdim pek çoktur hangisine yanayım.
Alayım
Gördükçe mahçup yüzün oldu yeşil ol ayın
Felek ata güzünü ürup kurdı alayın
Gönül çok canan sever vermezler ki alayın
Yara kolum
Üç beş günlük değdim ölünce yâre kolum
Vurma cerrah neşterin sızlıyor yara kolum.
Ha gördüm
Elif bayı okudum ta se cimde ha gördüm
Ejderhadan pervam yok koca lendüha gördüm.
Bende ben
Ben bir çoşkun su idim akar idim bende ben
Bu öyle bir devirdir sen ile sensin ben de ben.
Zayun ben
Belki kendim düşerim ne kuyı kazayım ben
Ne ettimse söylesin hakkıma rızayım ben.
Yanmışım ben
On parmağın mum İste kime yanmışım ben
Kuldun kestim ümidli Hakka dayanmışım ben.
Dane ben
Nasıl kurban olmayım seni yaradana ben
İnci gibi dizilmiş sol beyaz gerdana ben
Deryaya ben
Yârdan imdat olsaydı düşmezdim deryaya ben
Ezeli atlı idim şimdi oldum yaya ben
Bir dakıka gülmedim geleli dünyaya ben.
Ev eiden
Kötüye verme gönül güder dükkan ev eiden
Üç beş günlük değdim müptelayım evelden.
Yâr İnden

Türk Halk Oyunları Enstitüsü Kuruluyor

Yapı ve Kredi Bankası'nın yeni bir teşebbüsünü büyük bir sevinçle haber almış bulunuyoruz. Bunu Dergimiz, Türk ve Dünya umumî efkârına ilk defa duyurmakla iftihar etmektedir. Böyle ticarî gayeli bir müessesenin yaptığı kültür hizmetleri, memleketimizde ilk defa gittikçe geniş bir mahiyet almaktadır. Bundan büyük saadet tasavvur edemiyoruz.

Ancak, Enstitünün başına getirilen heyete, sadece değerli de olsa müstamel şöhretlerin sokulmamasına dikkat edilmesini, bu müessesenin idarecilerine dostça hatırlatmayı bir vazife bildik. Zira, her yerde olduğu gibi bizde de ve bu sahada da bazı monopolcüler, bu işleri yalnız kendilerinin anladığını iddia ederek, her şeye rağmen, bu türlü müesseselerin başında bugüne kadar tek başlarına ve klik halinde kalmayı bildiğiler, yetişmiş ve yetiyecek olan rakiplerini daima hüsrana uğratarak, hizmet ettiklerine inandıkları dâvaya ister istemez ihanet etmişlerdir.

«Türk Halk Oyunları Enstitüsü» kurulurken, idareciler arasında tecrübelerinin bulunması ne kadar lâzımsa, bu işi ilim cephesinden işleyenlerle idealistlere ve ömrünü bu işe harcıyanlara da o kadar ihtiyaç vardır. İşte aşk olmaz da sadece şöhret ve menfaat aranılırsa, o zaman, gayeden uzaklaşmış olur. Bu işi Banka adına kurmakla görevlendirilenler, ne kadar iyi niyet sahibi olurlarsa olsunlar; sabit fikir halindeki bir iki

isimden vazgeçemeyiz, sonunda mutlaka hüsrana uğrayacaklardır. Çünkü bu bir iki isim, gerek Ankaradaki ve gerekse İstanbuldaki bütün çalışmalarında rakipsiz kalmak için ellerinden gelen her imkânı bol bol israftan çekinmemişlerdir. Her zayıf, daha kuvvetliyi yamında görmek istemez. Zira bir gün ikinci plâna düşmek endişesi ve korkusu içindedir.

★

Türkiyemizde 35 senedenberi kurulmasını özlediğimiz «Folklor ve Etnografya Enstitüsü»nün bir şubesini teşkil eden «Türk Halk Oyunları Enstitüsü»nün kuruluşu muazzam bir hâdisedir. Bütün oyunlarımız, filmler, yazılar, resimler halinde, kostümleri, müzikleri, müzik âletleri ile birlikte toplanacak, zengin arşivleri gittikçe toplanacak. Ne mes'ut tesadüf eseridir ki, hazırlanması yıllar süren ve büyük bir emek mahsulü olan Türkiye Millî Halk Oyunları coğrafya haritası da, Halil Cemal Oğultürk tarafından dergimizin geçen sayısında neşredilmiştir.

Öyle sanıyoruz ki, Yapı ve Kredi Bankası Müessesesi'nin bu son teşebbüsünü duyup ta bizim gibi düşünmeyen, öte yandan da sevinç ve inşirahtan gözleri yaşarmayan bir tek folklorcu yoktur.

Bankayı ve bu muazzam işin önderlerini bütün kalbimizle tebrik ederiz.

İ. H.

Ayrılmaz yâr yârından
Cebelde soyyat müşül tutar ahr yâr İnden
Ölüm Allahın emri gönül geçmez yârİnden
Bir yüzden
Zalimî Hakka İbarak elbet bulur bir yüzden
Aşuka bergüzardır alsa İbusen bir yüzden.
Demİnden
Devramandan demİnden
Aşıkna mesteyle İdoldur sakı demİnden
Bu seyda bülbüllerin İkimler anlar demİnden.
Demİnden
Seherde gonce âciz o bülbülün demİnden
Yoktur aklım başımda yârî gördüm demİnden.
Bİberİnden
Yenmez namert İokması İuzundan bİberİnden
Hiç gönül vazgeçer mi sevdiği kamberİnden.
Cat eden
Her ne dİlerse olur Hakka mİnacat eden
Nasıl güzel aydurmış mandıylı İead eden.
Gözlerin
Alda aklım başımdan senin kara gözlerin
Elif ağzan mİm İburnun benzer cİne gözlerin

Sayyad bir meral için gece gündüz gözlerin.

Köleyim İben
İster İsen sat beni yâr sana köleyim İben
Yârım İsen sağ ol senin yerİne İleyim İben.
Yaş İrin
Güzel merhamet İyle gözden akar yaş İrin
Ferhat yârda dağları senin için ya İşİrin.
Oyarsın
Şİrine Ferhat İsen varur dağı oyarsın
Ne İbende İkalda sevda ne İsen İesİ o yâsın.
Sında İyar
Her İyan aşk İeryağı İkaldam arasında yâr
Bu gönül ne İendedir ne de İayrısında yâr.
Bendİne yâr
Aşk ateşİ sönmez mi İirsen su bendİne yâr
Hiç akİllar erer mi İüzelin İendİne yâr.
Bİle yâr
Mahşere İek gİdecek İevdam İbenim İİe yâr
Aldım aklım başımdan bİlmem ne İİm İİe yâr
Aşuka İor İakamın İeİsin İüzü mİİe yâr.
Neml yâr

Üç beş gündür görmedim daldım engine mi
yâr

Cürütlü genç yaşımı ister gayrına mi yâr
Eğer buna mecbursan al gözümde nemli yâr.
Yanda yâr

Yıkıldı aşk bnaası tutmuyor payanda yâr
Kimlere kapıldın gezersin bu yanda yâr.
Dünyada yâr

Hiç bir vakit gülmedim şu fani dünyada yâr
Bana sevdiğim yeter istemem ziyade yâr.
Aldatır yâr

Hiç gönlümü ağlemez her günde aldatır yâr
Bir gün olur düşecek bir güriük naldadır yâr.
Bacı lan yâr

Ya pıdan kovarsın düşerim bacandan yâr
İsterim seni şarmak korkarım kocandan yâr.
Ak da var

Çöller bastı arap bir yanımda ak da var
Yâre yazam bir mektup sular gibi ak da var.
Şanı var

Şimdiki güzelleşin üç beş perişanı var
Yâr beni istemezse ardından koşanı var.
Gülü var

Bir insan ki düşürür elbet bir müşkülü var
Bulbül ah ü zar eder sevdiği güllü var.
Erenler

Aşık masûkuma kavuşturur erenler
Bak masıl güler oynar muradına erenler.
Lâleler

Sıra sıra âkerler hâsıl olur lâleler
Eser rüzgâr sahrada sarsar döker lâleler.
Kanat işler

Bak şu Hakkın işine buş uçar kanat işler
Ak gerdandan öperken boyandı kana dişler
Ustalar kapı yapar, çıraklar kanat işler.
Dağda kârdır

Şol bübbülün gezdiği bahçede dağda kârdır
Zamane dilberinin hepsi de sahtekârdır.
Malıdır

Dün geceki maniler duydum usta malıdır
Ayrı değil bîhâliz o gümrük hamalıdır.
Demlidir

Ne yapayım severim sevmemek elde midir
Ben ona kul olmuşum o bana bende midir
Hep benim çektiğim benim dilimde midir?
Nedendir

O yâr bana darılmış var sor felek nedendir
Gece gündüz yanarsın sevdiğim yok nedendir?
Orda vardır

Her nerede dilersem bir dane orda vardır
Yerde ararsan eğer üç deryada vardır
Gökte yoktur nafle dört de cennette vardır.
Dervişlerindir

Bu harmanın sonu da elbet dervişlerindir

Ben sana kul eden o güzel dişlerindir.
Benimdir

Buna bir yâr ne yapsın herkes der ki benimdir
Gözüm seni terkettim bu sabahat benimdir
Gül olur

Dalma bülbül gaffete konca açar gül olur
Aşku sevdâ gelkenin hali pek müşkül olur.
Mevtim olur

Sevdâ böyle giderse sebebi mevtim olur
Öldüğüme gam yemem sevdiğim yetim olur.
Gülde gör

Seher vakti uyan da o bübbülü gülde gör
Bu biçâre aşka bir kerecik gül de gör.
Bir güneş

Bak şu Hakkın işine gece ay gündüz güneş
Şarkı garbı doluştım bulamadım düzgün eş.
Ne değiş

Böyle sadık güzel ne ele sat ne değiş
Ben bu derde düşeli ne tahsil var. ne de iş.
Le imiş

Aşku sevdâ gelmeşt atışten gömlek imiş
Ben kadriyi bilmedim yâr bana köle imiş.
Dal olmuş

Elif kaddım bükülmüş yazık ki dal dal olmuş
Tâbip sen yoksa bağrım yaralar dal dal
olmuş.

Harabat
Geçti güllün mevsimi varsın olsun harabat
Sende izan yok mudur bana dersin harabat.
Arap Âbit

Açmış bağrım geliyor Çeşmeli Arap Âbit
Beyaz da hiç görmedim sokulur Arap Âbit
Yarın seyre gidelim unutma Arap Âbit.
Tüter oldu

O yârin gülcemâli gözümde tüter oldu
Bu bana sevdâ değil, ölümden biter oldu.
O kurdu

Çok avcı nişan etti vuramadı o kurdu
Her kime camm desem bana tuzak o kurdu.
Güllümü

Kimlere arzedeğim bu haâl müşkülümü
Kokların koku vermez bilmem neden güllümü
Acap kâmler saracak benim konca güllümü.
Ezanmaz

Yedi iklim dört köşe okunur ezanımız
On bir ayın sultanı geldi ramazanımız
Fatih İmaretinde Ezanıyor Kazanımız
Kebeliyiz

Biz tekke abdalıyız. abalı, kebeliyiz.
Bize teklif eyleme işrete tövbeliyiz.
Varsa kız

Sanna beni boyacı zembilimde var sakız
Elbette gebe kahr bir kocaya varsa kız.

(BİTTİ)

T. C. Ziraat Bankası

1955 Yılı

VADELİ, VADESİZ TASARRUF
HESAPLARI İKRAMIYE TUTARI
GEÇEN YIL OLDUĞU GİBİ
SİMDİLİK

Bir Buçuk Milyon Lira

Bu plânda gayrimenkuller, ziraat âletleri,
çeşitli eşya ve dolgun para ikramiyeleri
vardır. Her çekilişe, 150 liralık vadesiz
veya 250 liralık en az üç ay vadeli bir
hesap açtırmak suretile iştirak edebilirsiniz.
Fazla izahat için 491 şube ve ajansımız
emrinizdedir.

Senelik aboneli
300, altı aylık
aboneli 150
kuruştur.

Yurd dışı senelik
abone 2 dolardır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Adres: Yeşildöğrek, Sultanmekteli Sokak, No. 17, İstanbul

İkişer daireli

5

APARTMAN

bahçeli

15

EV

725

bin lira
para ikramiyeleri

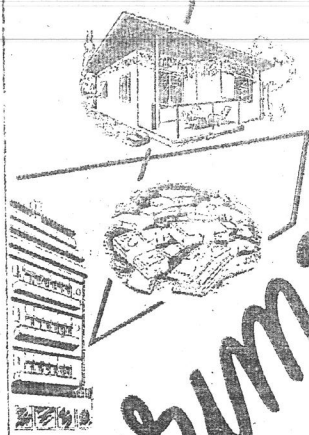
En az 150 liralık
hesap açtırmak

Türkiye \$ Bankası

paranızın...
istikbalinizin emniyeti

Adres değiştirmeler
hiçbir şart ve ücretle
tabii değildir.
Basılmayan yazılar
talep vukuunda
iade edilir.
EKİCİĞİL MATBAASI

AKBANK İKRANİYELERİ

Yarım milyon
LIRA

EV

PARA

İRATLI

APARTMAN

HER 150 LİRAYA BİR KUR'A NUMARASI

HESABINIZDA HER ZAMAN İÇİN EN AZ 150 LİRA BULUNDURUNUZ

BAHAR

BAHAR KÜLTÜRÜNÜN İZLENİMLERİ
KURBAN İZLENİMLERİ
KURBAN İZLENİMLERİ
KURBAN İZLENİMLERİ

Millî Eğitim Bakanlığı tara-
findan gönderilmiştir.

FOLKLOK ARASTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR. ATILIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Mayıs 1955

İÇİNDEKİLER:

Türk Folkloruna Bayramı	İhsan HİNÇER
Dü ve Halk Bilgisi	İsmet Zeki EYUBOĞLU
Nazar ve Nazarlık	Mehmet Halit BAYIL
Şifalı Ne seviliriz? Hittâyet	Caht ÖZTELLİ
Telâhdeğünde Ramazan	Salm Sami İŞÇİLER
Kız Sanat Enstitüsü ve Eski Türk Kıyafetleri	T.F.A.
«Dertli ve Seyranlı» Dolayısıyla Cevapların Cevapı	Cevdet ÇANBULAT
Bir Sozsalrı «İstiyoko» (I. Kısımın Sonu)	Razi DAMACI
Kasap Kâzım Ağası	Mehmet GÖKALP
Serik Bilmeceleri	Hüsnü YILDIZ
Kırım Atasözleri (XII)	Mustafa BERKE
Bir Kürşçür Masah; Harbe Gülen Sükadusu	Veyal ARSEVEN
Hidreleiz - Bize Gelen Kitaplar	

Sayı: 70

Kuruş: 25

SALIMI VE YAZI KÜLTÜRÜ İZLENİMLERİ İZLENİMLERİ İZLENİMLERİ İZLENİMLERİ İZLENİMLERİ

MILLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA